SỐ THỨ 1882 — NGÀY THỨ NĂM 6 JUILLET 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Fondateur-gérant: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-TỐ
Rédacteur en chef: PHẠM-HỮU-LỘC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large

4e page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một dịp khó chịu cho dân ở chốn hương-thôn

Về độ này nếu ta đi chơi về mạn nhà quê thì thấy nhiều nơi dân sự có vẻ tập-nập, nhiều làng có về huyên-náo lạ lùng. Tại sao có vẻ huyên-náo ấy? Ấy chính vì độ này là độ ở các thôn xã nhộn nhịp bắt đầu thu thuế đó. Mỗi năm cứ đến vụ thu thuế thì lại được nghe những lời ta-thán của bọn dân nghèo ở nơi thôn xã. Mà mỗi vụ thu thuế lại là một dịp kiếm lời cho đám kỳ-hào tham nhũng, tổng lý lạm quyền ở chốn hương-thôn.

Nếu ta có rỗi thì giờ mà đi quan sát cách hành-động ở chốn hương-thôn về dạo này, thì ta vừa buồn cười vừa thương hại cho bọn hương-dân. Thương hại là vì ta sẽ thấy nhiều người bị nhiều nhương ức-hiếp, mà phải bóp bụng chịu một bề, vì ngán cổ bé miệng biết kêu ai được! Buồn cười là buồn cười về cái cách của mấy bác kỳ-hào cầu lợi một cách nhỏ-nhen đê-tiện lạ lùng, hễ thấy tiền là mê mẩn lại, không còn nghĩ chi đến danh-giá thể-diện mình nữa.

Như trên vừa nói, cứ đến kỳ thu thuế là một dịp khó chịu cho dân ở chốn hương-thôn, là một độ mà lũ lương-dân hèn yếu phải chịu lắm điều cực khổ. Vậy thì cực khổ về nỗi gì? Làm dân bổn phận là phải đóng thuế, mà tiền thuế mình phải chịu bao nhiêu quan trên đã định rồi, cứ đến kỳ thu thì đem mà nộp ngay thì còn có điều chi là phiền nhiễu đến mình nữa? Phải lắm, lý dương-nhiên thì vẫn thế, song thực ra thì nào có thế được đâu. Không kể chi những người có thân thế trong làng, không kể chi những người giàu có sẵn tiền đem nộp ngay thuế, những hạng ấy là phần rất ít; lại còn biết bao nhiêu là người nghèo khổ, kiếm một ngày đủ ăn là khá, được bữa hôm lo bữa mai, thì còn thân thế gì, còn sẵn tiền đâu mà đóng thuế ngay được. Tất phải đi vay đi mượn, phải luồn lụy những nhà giàu có, dù lãi nặng thế nào cũng phải vay, miễn có tiền đóng thuế cho xong, rồi sau sẽ kéo cày trả nợ. Nhưng đi vay nào có vay ngay được đâu, phải nay chầu mai chực, hết lạy lại van mới lấy được tiền. Khi có tiền đem nộp thì lý trưởng lại viện lẽ đem đóng chậm mà đòi thêm ít nhiều phí-tổn. Nếu không có không nghe, thành thử lại phải chầu chực hết buổi này đến buổi khác, van xin nán-nỉ ít nhiều cho lý-trưởng bằng lòng mới lấy được giấy biên-lai về. Đó là những người vay được tiền mà đóng sưu nộp thuế thì phiền-nhiễu còn vậy, chớ những người nghèo khổ không có tiền và không vay ai được thì lại còn chịu khổ trăm bề. Nào người nhà lý-trưởng đến đòi hỏi sách nhiễu, lấy đó lấy đạc, bắt lợn bắt gà, nếu chưa đủ thì bắt lôi trói đánh, làm hình làm tội, như là một kẻ phạm tội nặng vậy. Có người bị đánh khảo xong rồi lại phải bắt trói giam buộc mấy ngày đêm ở nhà lý-trưởng cho đến khi có tiền mới được tha ra. Trông thấy mà ái ngại thay! Đã đành việc sưu thuế là việc công, lý trưởng phải chịu trách-nhiệm, nếu đến kỳ không đủ mà nộp thì phải cưỡng; vì thế nên mới phải dùng hết cách để thu cho kỳ được; nếu nhân-nhượng thì những kẻ trây-lười không chịu nộp cho! Song tưởng đối đãi với lũ dân nghèo một cách tàn-nhẫn quá đáng thế thật là không hợp nhân đạo tí nào mà lại phạm vào luật nước nữa. Mong rằng những nhà có trách nhiệm về việc này nên lưu tâm đến, để lũ dân nghèo thoát khỏi những nỗi cực khổ kia thì thật là may mắn cho họ vô cùng!

Dịp thu thuế là một dịp khổ cho dân nghèo, nhưng lại là một dịp lợi cho bọn kỳ-hào tổng lý. Bảo rằng là lợi thì lợi những gì? Kỳ-hào cũng phải đóng thuế như người khác và có dự chi vào việc thu nộp mà có lợi ? Còn lý-trưởng thu bao nhiêu phải nộp bấy nhiêu thì còn lợi vào đâu? Có lắm công và mất thì giờ vào đó thì có! Mà lắm khi lại phải đóng bù cho những kẻ cùng vô sở xuất thì lại bị thiệt thêm nữa, chớ có lợi gì? Vâng, cũng có khi lý-trưởng vì nhân từ, vì kém thẻ, phải đóng bù nộp đạy, mà mỗi vụ thuế phải phụ thêm ít nhiều, thiệt thòi thêm vào đó. Song, phần nhiều thì mỗi vụ thuế có thể lợi giảm chục một trăm là ít! Lý-trưởng có lợi là vì mỗi khi thu thuế có thu đúng như số tiền đã định đâu; hễ ai đem tiền lại đóng mà không đưa thêm ít nhiều chè là phí-tổn thì không thu vội, kiếm lẽ nầy, việc lý khác, làm cho phải đi lại chầu chực năm bảy phen; đến khi biết ý đưa thêm ít nhiều thì lý-trưởng mới chịu thu mà giao giấy biên-lai cho. Tuy rằng thu quá số tiền đã định, nhưng trong biên-lai chỉ viết là đã nhận số tiền sưu thuế, hoặc viết là tiền đã nộp đủ rồi mà thôi. Như thế thì còn ai biết là lạm thu nữa! Cứ mỗi suất được giảm ba hào như thế, trong một làng có một nghìn đinh thì lợi bao nhiêu. Lý-trưởng được lời về việc sưu thuế là vì lẽ đó vậy.

Còn kỳ-hào có lợi là dùng cái quyền thế mình mà không chịu đóng sưu nộp thuế; lý trưởng vì nể phải để yên mà san-sẻ cho lũ dân nghèo đóng đỡ; cho đủ số. Có khi không những họ không đóng suất mình mà thôi, họ lại còn kiếm cách thu nhận những suất của anh em con cháu họ, rồi nói qua với lý-trưởng, thế là tiền kia bỏ túi, còn ai biết đây là đâu! Chung qui chỉ lũ lương đen khổ rách làm đầu tất mặt tối đóng bù cho lũ một ấy mà thôi. Thật là thảng cũng làm cho thằng ngay ăn, thế gian thường nói không sai chút nào! Ấy đấy, kỳ hào có lợi về sưu thuế như vậy. Rút lại thì chỉ khổ dân lương dân nghèo khổ kém thẻ kém thấu mà thôi. Nghĩ mà dáng ái-ngại thay cho họ, mà lại đáng khinh bỉ lũ một dân kia thật chẳng có lòng thương đến kẻ khó chút nào.

B. G.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Juillet 1922

Tại Berry-Au-Bac

Ngày hôm chủ nhật quan Thống chế Foch đã làm lễ khánh-thành tháp kỷ-niệm công trạng của các xe tăng

Việc xứ Haute Silésie

Những đồn binh trông nom việc hẩy-hoại khí giới, linh tuần cảnh ở Gleiwitz, bị những bọn người Đức đến đánh, sau phải đem mai hơn pháo đến bắn bọn người Đức mới chạy trốn. Có 12 người Đức bị hại. Lại có người Đức định đến cướp phá một chuyến xe-hỏa chở khí-giới đến nơi hẩy-hoại. Những khí-giới ấy có một đội quân linh Đại pháp trông giữ, thì mang được đến nơi đến chốn. Còn những khí-giới của độ linh nước Anh trông nom lại bị người Đức cướp mất.

Ở Gleiwitz khi quân linh lui về có sinh ra nhiều việc lôi thôi. Có nơi xảy ra việc đánh nhau dữ dội. Linh Đại pháp lên tàu ở nhà ga Gleiwitz bị người Đức đứng trên núi gò bắn xuống.

Có tin rằng một viên tướng nước Pháp bị đại trong việc xảy ra ở Gleiwitz ngày 3 Juillet, nhưng chánh-phủ Đệ-nhất đã bá cáo rằng tin ấy là một tin sai.

Cuộc đấu bay quanh thế-giới

Có tin rằng phi tướng Blake cưỡi tàu bay đi quanh thế giới để tới Carfou, sau lại đi liền ngay Athènes.

Việc nước Hoa-kỳ

Chín mươi phần trăm trong số 400 000 người thợ cơ-khí các xưởng hỏa-xa đã đình công không làm việc. Những thợ thuyền làm trên xe-lửa, vì không tiếp được giấy đạt của hội, nên họ không đình-công, thì đường hỏa-xa vẫn chạy.

Việc xứ Syrie

Mới rồi đã công-bố sự lập-thành hợp chủng quốc Syrie, để cho xứ ấy được đủ cái tư cách pháp-nhân, và để cho tiện việc lập một vài cái chế-độ mới. M. Souchi Bey Barchet trùng tuyển chức Tổng-thống hợp chủng quốc ấy.

Việc nước Bảo

Báo *Temps* bàn về việc nên mở cho nước Bảo một cái đường ra bể Egée có nói việc ấy là một việc cần thật nhưng việc ấy và việc đường cương giới nước Thổ hai việc có quan-hệ với nhau. Báo ấy có nói: Muốn mở đường cho nước Bảo ra bể Egée, thì lại không định cương giới cho nước Thổ thì thực là một việc vô-ích và không phải lắm

Việc xứ Esthonie

Bản giao-ước thương-mại của nước Đại-pháp và nước Esthonie nghị viện nước Esthonie đã ưng chuẩn.

Việc nước Irlande

Ở nước Irlande việc chiến tranh vẫn chưa xoãng.

Bordeaux, ngày 5 Juillet 1922

Nước Pháp tại xứ Syrie

Báo *Temps* có thuật những thiện quả của chánh phủ Đại pháp đã gây được ở Syrie. Báo ấy nói: Những việc xui giục xin khác do xứ Ai cập mà đến, cùng là do bọn quân-thần Fayçal mà nảy, cũng chẳng có công hiệu gì nữa, vì hiện nay xứ Grand Liban đã có hội-đồng đại-biểu do đồ-g nhân công cử, mà được quyền rất rộng về việc lập pháp luật và việc soạn sổ chi thu. Lại mới đây họ chúng quốc Syrie đã thành lập rồi và lấy hai thành Alep và Dama làm nơi thủ-phủ mà cái hiến pháp họp chủng quốc lại thích hợp với lời thỉnh cầu của cả xứ Syrie cùng các liên bang.

Nhưng công việc tổ chức về đường chính trị của xứ Syrie hoặc là những việc thi hành rồi hoặc là những việc sắp thi hành, đối với xứ Syrie toàn là những lợi khí cho sự thu phục ngày nay mà đối với nước Pháp thì thực là một công-trạng to; ai có lòng mến sự trật tự và sự tự do cũng phải nhờ ơn vậy.

Nước Đức và xứ Ukraine

Hội-đồng bồi thường đã bị lệnh cấm chánh-phủ Đức bề không có phép riêng của hội đồng ký thì không được giao cho chánh-phủ Xô-viết 400 triệu marks papier hiện đang ký ở Berlin.

Việc thanh-giảm quân bị

Ngày hôm thứ ba, tại hội-đồng Thanh-giảm quân-bị của hội-đồng Vạn-quốc đặt ra mà M. Viviani chủ tọa. Lord Robert Lecil có đệ trình một bản dự thảo về việc thanh giảm quân bị. Ông có nói kỳ nhất về việc các nước lục-địa nên kết liên với nhau về việc tri thủ, để mà giữ gìn cho việc thanh giảm quân bị có thực sự. Báo *Temps* có nói trong sự thanh giảm chi là đáng ngại cả

Việc nước Thổ

Chánh-phủ Angora định cho bọn thanh-niên sang Âu để học về khoa Canh-nông Thương-mại và Khai-khoáng.

Quốc-trái Đại pháp: 3% 57,50. — 4% 1918 61. — 5% 1915-1916 75. 65. — 5% 1920 90 90. — 6% 1920 89.55.

Tin Djibouti

(Ngày 10 Juillet 1922.)

Hoàng-thượng qua Djibouti

Tin này bản quán đã đăng ngay đó ấy rồi, nay lại tiếp được tin này rõ-ràng hơn, vậy xin lục đăng để độc-giả nhàn tâm

Hồi 8 giờ chiều tối ngày 10 Juin 1922, chiếc tàu *Porthos* tới. Hoàng-thượng định ngự xuống coi cảnh Djibouti. Vậy ở phủ Toàn-quyền bản-xứ có sửa soạn để nghênh-tiếp sẵn sàng. Quan Toàn-quyền thân bành đi đón. Đúng 8 giờ rưỡi tối, ngự giá tới dinh Toàn-quyền. Hoàng-thượng ngự nghỉ ở đó độ nửa giờ, rồi Ngài cùng Hoàng-tử và các quan phò giá đi thăm thành phố.

Chín giờ, Hoàng-thượng ngự về dinh Toàn quyền để dự tiệc công cuộc nhẩy đầm. 12 giờ đêm, Hoàng-thượng gia ân cho MM. Nguyễn-hữu-Chiếu là thư ký võ-tuyến-điện Djibouti và Ngô kim-Lân là thâm-tử làm nữ tân *Messageries Maritimes* vào bệ kiến.

Thật là một cái vinh-hạnh lắm có cho mai ông ấy. 1 giờ, Hoàng thượng và Đông-cung Hoàng-thái-tử quay Khâm-sứ Pasquier và phụ-thần, quan Cai-trị D'Elloy cùng các quan ta lại trở về tàu *Porthos*.

3 giờ sáng sớm hôm sau, tàu kéo neo.

* * *

Quan Lãnh sự Pháp ở Port-Said, cũng sắp sửa nghênh tiếp Hoàng-thượng. Chiếc tàu *Yacht* sẽ đỗ riêng đón Hoàng-thượng ngự qua *Canal de Suez*, cho mau tới *Port-Said*. Tối đó, Hoàng thượng sẽ ngự lên thăm *Port Said*, rồi chờ tàu *Porthos* đến, Hoàng-thượng sẽ ngự thẳng đi Marseille.

Hoàng-thượng tại Đại-pháp

(Lược dịch lời điện-báo chữ Tây)

Ngày 4 Juillet 1922

Hoàng-thượng đã ngự về Paris Quan Thượng-thư Albert Sarraut đi với Ngài cũng đã về

Điện-tín Saigon

Ngày 5 Juillet

Thuyền đám

Trong đêm ngày 1er rạng ngày 2 Juillet, một chiếc sa-lúp của Hãng-tàu thủy Nam-kỳ đâm phải một chiếc đò chở thóc trong con sông con ở vào chỗ giáp giới hai tỉnh Tân-an và Gò công. Cái đò bị đắm. Người chủ đò chết đuối

Mắc lừa không nói

có hại cho quốc dân

Trên thế giới này kể từ tác loài người mới xuất-hiện đến giờ, những người tiêu-biểu hướng-đạo cho đồng-bào không phải là ít. Song như các bậc kỳ-tài, nghĩ ngợi cải gì cũng định-đoạt, rồi hướng đạo cho đồng-nhân biết, thì không khi nào ai theo lại phải chịu sự lỗi lầm. Những bậc ấy như người đi bể để thuộc phương, đi đường để thuộc lối, những người bước theo trông cậy được chắc chắn như cột chỉ-đạm, như kim chỉ-nam. Những bậc ấy ta không phải kể. Lại còn một hạng nữa, đi cũng có khi lầm, xét cũng có vẻ lầm, song người ngoài ỷ vào cũng trông vào đó làm tiêu-biểu để lựa đường tiến-thoái. Ấy là những người có danh-vọng ở đời. Những người đã là tiêu biểu cho người tiến-thoái mà còn có sự lầm lỗ, thế thì cái sự lầm lỗ ấy không phải chỉ riêng một mình, mình lầm lỗ là lầm lỗ cho cả đồng-nhân, thế thì cái trách nhiệm cần phải bảo-thủ kia là nếu có lầm thì tuyệt-bỏ cho người biết mà đừng theo nữa. Những người ấy như một đóa tường tiên phương, xông pha đó rồi ở chốn nhung trường, nơi nhung-trường ấy chưa chắc đã bằn là nơi yên-hại cho mình, vậy biết sai, về mà nói với toàn quân mình, để mau đi nơi khác, nếu biết rằng lầm mà cứ tiến, thì là mình giết quân mình, — mình không giết những quân chết vì mình — ấy, mà những người vừa xem xét vừa hướng đạo ấy ta cũng có thể ví như những người thám-hiểm ở núi Hy-mã-lạp-nhã, cũng bề Bắc bằng-dương, ở núi Hy-mã-lạp-nhã cũng bề Bắc bằng-dương, ai cũng biết rằng có những vật đi kỳ, cũng những của quí hóa, song nếu đi mà may hay rủi, phải hay lầm, nên hay chăng, người sau mà biết được nội-dung thế nào, đến cẩn ở người bước trước chỉ bảo tả vì cái công-tâm đối với nhân quần, chớ nếu cứ ngậm miệng mà không nói ra, để cho người sau cũng mắc lầm, thì chẳng khác gì người đi chỗ lội, dẫm phải gai hay ngã, lại sợ trẻ con nó riếu rằng « đo đắn » rằng « vô ích » mà lặng yên đi thẳng bay trở lại, chớ không cầm nắn nay truyền bảo rằng chỗ ấy lội, chỗ ấy sâu, chỗ ấy có gai, như thế là độc ngầm, không biết chức-trách người tiong thiện. Ở xã-hội ta ngày nay, cái thời-bình cũng có mấy nhà hướng-đạo như thế, những nhà ấy là người đem danh-dự đem tiền của mà góp trước vào mấy cái hội mới lập lên. Hội, xã mới lập lên, ai cũng biết là cơ-quan đoàn-thể hợp-quần, song cái đoàn-thể cái hợp quần có thật hay không cũng như là vật-sản cũng bảo-bối ở Bắc bằng-dương, công Hy-mã-lạp-nhã. Bởi lối này thì tìm thấy cần thiên-nhiên bí-tàng, đi lối kia thì sa vào nơi bão-lạc xa-khu, đi lối nầy thì bằng phẳng bình-yên, đi lối kia thì gặp ghềnh nguy hiểm. Đã ai là người tuyên-bảo cho dân ta chưa? Cái hội này thì có hiệu-quả quang-vinh, cái xã kia thì có chủ-nghĩa chính đáng, cái xã nầy giả thực-hành để đi lừa, nào đã thấy một người hướng-đạo nào tuyên-bá cho quốc-dân ta biết đâu. Thế thì có lẽ những người ấy cũng thâm hiểm độc ngầm đấy chăng?

Nói rằng sự đoàn-thể cũng nghĩa hợp-quần mà đến bắp bênh như hòa sản ở chốn càng dương tuyệt-nghiễn, chắc nhiều người lấy làm lạ mà không tin. Song nếu xét kỹ ra, thì có mấy cái hội, cái xã kia ta còn có thể vì với cái đám bài lấy lá bài tây đem đường nữa! Những người hướng đạo mê về cái lợi-quyền cái vinh dự ngày trước mắt, mà đem kim-tiền để đánh chắc, đem lời nói để nó-nạo, song không tin, thì sẽ bị lũ kia rọc tưa mà cái hy-vọng trước tan ra như nước đá, đại không? Nương nếu đem cái đại ấy mà nói với người chung quanh đương đánh hay sắp đánh rằng: « Các người đừng có đánh, đánh thì thua, no quay quát, chúng tôi đã mắc lừa, những đứa đánh duợ, chúng quanh là bài tây sẽ phải nhận nghề-nghiệp mới, người đứng quanh sẽ không mắc lừa thua lừa, mình đâu thua ma xã-hội mình không thua, tay tuốc tự dưt tay, nào ai nỡ trách, ma có lẽ người lại qui cái bọng thực-tha đó. Song các ông đánh tiến-phong ở cuộc bài tây ở ta có thể đâu, các ông thực không đánh nữa, nhưng các ông sáu vào xem kẻ mắc lừa sau cho vui mắt, các ông vỗ tay cười, các ông không chịu nhận lỗi, thế thì các địa-vị các ông nó sẽ thay đổi ngay ra là quân mới, đến nó không chia lỗi cho, nhưng các ông mắc tiếng, vì các ông là người nhớn ở quốc-dân, nên những đứa-trẻ con nó thấy các ông cũng đứng ở trong vòng, mà nó nói: Kia các ông kia áo tương khâm lượt, tai nhớn mặt lo, ở lục-soạn, trạp xa-cừ, bi-lắt to, giấy gia-định, mà còn chen vai thích-cánh để đánh; có phải các ông ấy ngu đại gì! »Nó bảo nhau thế rồi kể một bao, đưa vai xu, thắng mắc lưng, con đốc tờ, gộp vào bọn bạc cho đông. Một lúc tìm no mắc lận rồi, bấy giờ nó mới chỉ nghị rằng: Các ông kia ra lớn dẫu ma cũng đại! Mấy các ông ấy không biết? Nay chỉ ông ấy cũng đứng mồi? « Nó ngửi thế nương cuang-qui kết mộ: cứ rằng: « Các-ưu-ưa của bọn ấy, các ông kia mồm có gang, mặt có thép, mắt ấy lộn, cổ ấy cong có chẳng sợ, thông cái mưu tội, gì mà nói, ma nói là nói ngay! » Thế là người sau cứ mắc lại mãi. Thế là các ông vừa mắc lừa, vừa phải đợi, vừa được cái hay-lượt của bọn phụ-nang đang lo là « tường đứng một-cánh mà một mình ai cao sao ông không? Song các ông cũng là tự-nhà cái cách hành động của các ông như thế, thực có hại cho xã-hội ma không phải còn gì.

Ôi! cái phong trào lập hội kết-xã điều ngoan giả đối ở ta ngày nay, chim đâm biết bao nhiêu người, bọn biển-lận kia thực là nghìn quái trăm hình, tam khoanh tứ-tổm, mồm nói xã-hội, thế nhưng nhân quần! Những người mắc lận ma không chịu bỏ-rằng ra tiếng, nó làm nại cho kẻ sau theo không biết lẽ cứng nào, tưởng nói như trên cũng là đủ. Vậy các ông nào đọc tới các ông biết rồi sẽ không hỏi, hay các ông chưa biết rồi không hỏi, hãy xin các ông nghĩ lại kẻo mà.....

B. M.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ [illegible]
Nói về học-vấn

(Tiếp theo)

66. Phàn-Trì tòng du ư Vũ-vu chi hạ, viết : Cảm vấn sùng đức, tu thắc, biện hoặc. Tử viết : Thiện tai vấn! Tiên sự hậu đắc, phi sùng đức dư? Công kỳ ác vô công nhân chi ác, phi tu thắc dư? Nhất triêu chi phẫn, vong kỳ thân dĩ cập kỳ thân, phi hoặc dư?

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ 8).

DỊCH NGHĨA. — Ông Phàn-Trì theo đức Khổng-tử chơi ở dưới đàn Vũ-vu, hỏi ngài rằng : Dám xin hỏi thầy thế nào thì tôn trọng được đức tính mình, sửa bỏ được điều gian ác, biện biệt được điều mê hoặc? Đức Khổng-tử khen rằng : Câu hỏi ấy ý rất là phải thay! Trước hãy cố làm việc, sau sẽ cầu được thành hiệu, thế chẳng phải là làm cho tôn trọng được đức tính mình dư? chỉ cố trị bỏ điều ác của mình mà không công kích điều ác của người, thế chẳng phải là làm cho sửa đổi được điều ác của mình dư? nhân cái sự bực tức một lúc, làm liều không nghĩ, quên cả hai thân mình để hại lây đến cha mẹ mình, thế chẳng phải là mê hoặc dư?

67. Tăng-tử viết : Quân-tử dĩ văn hội hữu, dĩ hữu phụ nhân.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ thứ 9).

DỊCH NGHĨA. — Ông Tăng-tử nói: người quân tử lấy văn học mà họp nhau giảng tập cùng bầu bạn, lại lấy bầu bạn mà giúp mình làm nhân.

68. Tử viết : Tụng Thi tam bách, thụ chi dĩ chính, bất đạt, sứ ư tứ-phương, bất năng chuyên đối, tuy đa diệc hề dĩ vi!

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 10).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói : Dù học kinh Thi đến ba trăm thiên, mà nếu giao cho lấy chính-quyền, thì không thông đạt sự-lý, đi sứ bốn phương, thì không đối đáp được, [illegible] học nhiều cũng không dùng làm gì.

69. Tử viết : Quân-tử thượng đạt, tiểu-nhân hạ đạt.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 16).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói : Quân-tử càng ngày càng tiến lên bậc trên; tiểu-nhân càng ngày càng lui xuống bậc dưới.

70. Tử viết : Cổ chi học giả vị kỷ, kim chi học giả vị nhân.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 16)

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói : Người xưa đi học là vì mình muốn học, chỉ dùng thực tư cái cho mình chơi. Người nay đi học là vì người ta học, chỉ cầu tư-danh cốt cho người biết.

71. Tử viết : Ngô thường chung nhật bất thực, chung dạ bất tẩm dĩ tư, vô ích, bất như học dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ-Linh-công tờ 22).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói : Tôi thường có khi suốt ngày không ăn, suốt đêm không ngủ mà nghĩ ngợi sự lý, cũng không có ích gì, không bằng học những lời hay lẽ phải của người xưa còn có ích hơn vậy.

(Còn nữa). D.-B.-T.

Dư luận Nam-kỳ

Muốn được hoàn-toàn văn-minh

Ở đời, nếu muốn làm người cho được hoàn-toàn thì cần phải có tài mà cũng cần phải có đức mới được, bởi vì người có tài mà không có đức thì chỉ khỏi dùng tài hay của mình mà làm hại kẻ đồng thời, còn người có đức mà không có tài thì trong cuộc tranh-cạnh sanh tồn đây e chẳng khỏi lọt vào vòng thất bại. Những đứng cao-minh tri-thức bên Ơ-rốp là bực người lãnh khai hóa dân-đoàn, lãnh dắt dìu xã-hội dầu thuộc đời nào dầu ở nước nào, cũng đều nhận cái lý tưởng ấy là một lý-tưởng chánh-đáng không thể nào cải được, bởi vậy cho nên lập chương-trình giáo giục thì chẳng những là cốt dạy dân trong nước được trí rộng tài cao mà thôi, mà cũng cốt dạy dân trong nước giữ gìn tánh lành, trau dồi đạo nghĩa.

Trong nước ta thuở trước quốc-dân noi đường cựu-học, mà môn cựu-học thì chuyên đạo đức hơn là chuyên trí tài, bởi vậy cho nên bực tiền bối của ta ai còn sót lại đến thời-đại cạnh-tranh này thì cũng đứng khoanh-tay mà ngó thế cuộc xoay vần, chớ không có thể chen lấn mà dành thắng bại. Từ khi Nhà nước Pho-răng quảng khai tân-học, tuy trong chương trình giáo dục cốt khai trí mà cũng cố tấn đức cho đồng-bang ta, (bởi vì dầu cao-đẳng học dầu trung-đẳng học, dầu sơ đẳng-học, bực nào cũng có dạy phong-hóa luân-thường), nhưng mà bọn thiếu-niên trong nước ta coi chương hằng hệ môn phong-hóa còn chăm-chú các môn phổ-thông [illegible]. Xã hội ta khi trước thì chuyên môn học-thức đạo-đức nay không thích hiệp với thời đại cạnh-tranh thì đã đành, mà nếu nay quyết bỏ đứt cách học-thức ấy rồi chăm-chú về môn [illegible] sanh nhai, đường ấy thì [illegible] chẳng khỏi mang tiếng « khi tài thái quá khi thì bất cập ».

Ấy vậy bực thanh-niên buổi này nếu muốn trở nên một bực người được hoàn-toàn văn-minh, có đủ tài đủ đức mà gây dựng một xã-hội mới trong đất Việt, thì chẳng những là cần phải dồi mài trí thức mà thôi mà coi lại cũng cần phải hâm mộ đạo đức nữa mới được. Vì như lúc còn thơ ấu lâu la ở chốn học đường hoặc không để trí mà suy, hoặc không có dịp mà tập những điều nghĩa nhơn đạo đức, thì lúc lớn khôn, đem thân vào vòng xã-hội, bước chân vào cảnh cạnh tranh, dầu mắc chăm-chú trong đường sanh-nhai thế nào, cũng chẳng nên lơ láo đường nhơn, lánh xa nẻo nghĩa.

Đã biết lễ nghi phong tục nước ta có nhiều điều cũng nên cải lương, cũng nên chế sửa, bởi vì mấy điều ấy nay coi không thích hiệp với thời, nhưng mà nếu lấy đại khái mà suy thì nền lễ nghi phong-hóa với luân-lý cang thường của ta thật là đẹp đẽ dẫu bực cao-minh trí thức bên Ơ-rốp cũng không chê được, chớ không phải thói tục xứ ta là thói tục giã man mà nay quốc dân ta nắm được chút mùi văn-minh rồi lính tiêu diệt sáng lập lễ nghi phong hóa mới. Tôi tưởng dân tộc ta ngày nay chẳng nên chú hướng nơi nào khác hơn là quyết làm làm sao cho trí tài thì được bằng người A-mi-rích người Ơ-rốp, còn cư xử thì giữ vẹn năm điều ba mối. Phải mà được vậy thì còn chi đẹp hơn.

C. L. B. Ngô-khắc-Mẫn

Đoản thiên tiểu thuyết

Một cách nói dối thần-tình

Có một ông phú-gia kia ở Paris-sey nuôi được một con nhài tên là Margoton; con này giỏi nấu nướng, theo dọn dẹp, nhưng phải cái tính hay nói dối và ăn tham.

Một hôm, chủ nó định mời một người bạn 12 giờ đến ăn cơm, bảo nó bắt lấy hai con gà mái tơ đem quay. Con này vốn giỏi nghề nấu-nướng, nên vừa mới vào bếp được độ non nửa giờ đã thấy mang một đĩa gà quay để cả con vào buồng ăn, mùi thơm ngào ngạt. Chủ thấy con ở mang lên, xem đồng-hồ thì thấy còn mười phút nữa mới đúng 12 giờ, bảo nó dọn bát đĩa nhanh. Nó vội mở ngay tủ lấy cái khăn giải bàn có hoa mà trắng nõn đem giải, rồi lấy hai cái đĩa hai con dao, hai cái khăn mặt, hai cái cốc hai chai rượu vang bày cả ra bàn. Vừa bày xong thì đồng hồ đánh 12 giờ. Chỉ còn đợi ông khách đến thôi. Nhưng chủ ngồi đợi, đã quá một khắc mà không thấy bạn đến, lấy làm lạ nói to lên rằng :

« Có lẽ bạn ta ngã xe, chứ chẳng lẽ nào đã hẹn ta mà sao quá một khắc rồi không thấy đến! » Con ở nghe thấy thế nói với chủ rằng :

[illegible] thầy nên đi đón xem, chứ sợ rồi gà quay để lâu, ăn không ngon chăng » Chủ cho lời nó là phải, vội đi mặc quần áo, đội mũ, xỏ giầy rồi cầm can đi.

Chủ đi được một giờ rồi mà chẳng thấy ai đến cả; con ở thì mắt cứ chòng chọc vào đĩa gà quay. Nó nghĩ rằng : « Xưa nay mình vẫn thực thà nấu nướng cũng giỏi; thầy mình lại tin cậy mình lắm, dù bây giờ mình có cắt cái cánh đi mà ăn rồi mình lấy cái cánh con kia phủ lên, đến lúc thầy mình về cũng chẳng xem xét nào thì biết đâu đến được ».

Nghĩ rồi lấy dao cắt một cánh ăn, lấy làm ngon lắm. Vừa đói vừa thèm lại lấy dao cắt một cái đùi ăn, mở chai rượu vang ra, rót một cốc đầy, uống một hơi hết; uống xong, nghe trong bụng hãy còn khát khao; được một chốc, lại đem cả con gà đó ấy ra ăn, nghĩ rằng : « thôi đã ăn thì ăn hết cả con, để dở dang làm chi. ngộ thầy có về, thì mình đổ cho con chó hay con mèo nào, ấy cũng được, thầy biết đâu

Từ lúc chủ đi, đã quá hai giờ rồi, bấy giờ mới có thấy tiếng rung chuông, nuốt vội nuốt vàng để ra mở cửa, tưởng rằng : thầy và khách đã về, nhưng không phải đứa bồi xe cho chủ đi tầm ngựa, từ lúc 11 giờ về đó, tên là Toniot. Con Margoton mới hỏi thằng kia có thấy chủ ở ngoài đường không thì nó nói không.

Nguyên hai đứa ở nhà ông phú-hộ này đã lâu, cho nên hai cặp xuân-xanh, ý hợp tâm-đầu, tuy chưa thành phu phụ, nhưng đắp mong loan ôm phượng, phượng bồng loan cho phỉ, nên nay nhân chủ đi vắng, lại sẵn có con gà quay đấy, con Margoton vội hiến ngay Toniot cho tỏ cái tình mình yêu mến. Lúc sắp mời nó đã nghĩ rằng : thế bây giờ mà thằng kia ăn thì thành ra chủ về chỉ trơ có bàn không thôi à? Nhưng, thằng này nó làm từ sáng đến giờ vừa mệt vừa đói thôi ta bảo nó ăn, hễ chủ về ta đã có cách.. .»

Thế là anh Toniot làm hết cả một con gà quay và nốc hết nửa chai rượu vang một lúc.

Vừa xong thì có người gõ chuông. Hai đứa rối rít cả lên : thằng Toniot sợ chạy ngay xuống bếp, để mặc con Margoton đối phó. Nhưng cũng may, con Margoton vội nghĩ ngay ra một kế rất diệu, vừa ra đến cửa trông thấy ông khách kêu to lên rằng :

« Ông đừng vào, chủ tôi đợi ông mãi, tức quá điên lên, thấy cầm con dao vừa chạy vừa lầm bầm : bận này mà ông theo kịp được thì ông giết sống. Tôi bảo ông thật đấy, ông trốn đi kẻo phải vạ ». Ông khách tưởng thật vội rẽ ngay ra con đường tắt, chạy cho mau. Được một lúc chủ về nói : bạn tao đã đến chưa? Xe đánh ngã ông ấy, tao đã lo, nhưng thấy ông ta thoát, không việc chi cả, bảo thuê xe đến, lại sợ nên đi bộ về nhà, thế đã ở trong nhà chưa?

Bạn thầy à! thế mà bạn với bè! sao bạn thầy tầm thường thế! ra bạn ăn cắp chứ không phải là bạn. Hắn vừa vào đây, vào ngay buồng ăn xực hết cả hai con gà quay rồi đi, tôi chưa kịp hỏi thì đã biến đằng nào mất rồi. Nếu bây giờ thầy muốn đi tìm về báo [illegible] cầm [illegible] cái gì đã thể thân chứ. Lúc đó tôi thấy bác ta chạy rẽ ra con đường tắt này (vừa nói vừa lấy tay chỉ về con đường cho chủ biết) Ông này, xưa nay vẫn tin con ở nên chẳng ngần ngừ gì, vội vàng cầm con dao to chạy đuổi theo. Người khách kia, trong bụng sợ nên cứ thỉnh thoảng, ngoảnh mặt lại trông xem có ai đuổi theo mình không, bỗng thấy ông kia cầm con dao thật đương hầm hầm chạy sau mình, thì ai chạy cho rõ nhanh thành ra người nọ đuổi theo người kia. Ông này không sao kịp được, quay trở về, ngồi phịch xuống ghế rồi thở hồng hộc mà nói : « Gớm! nó chạy nhanh quá, tao chịu không sao đuổi kịp được », Con Margoton thấy mình đã dối được chủ, vừa lấy làm thích chí vừa buồn cười lắm, nên chạy ngay xuống bếp rúc vào với thằng Toniot mà cười rũ.

Dịch chuyện tây
D. F. Quân

HÀI ĐÀM

Thuốc phiện làm bằng gì?

Có một ông đến chơi với bác nghiện thuốc phiện.

Ông nọ mới hỏi bác nghiện rằng : Người ta nấu thuốc phiện bằng gì?

Bác nghiện ta mới giả lời rằng : Người ta nấu bằng nhựa quả cây a phiện chớ gì!

— Tôi dám chắc không phải!

— Thế thì ông bảo làm bằng cái gì?

— Người ta nấu bằng xương con khướu! . . . .

Phạm-Kế

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 6 Juillet này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 6 f 95.

Hội-chợ Hanoi. — Hội-đồng thành-phố Haiphong đã đầu-phiếu ưng-chuẩn trợ-cấp cho Hội-đồng tổ-chức cuộc Hội-chợ Hanoi 1.000 p.

* * *

Ngày hôm nay quan Toàn-quyền đã có nghị-định ưng chuẩn cái thể lệ của công ty Hỏa-xa Vân-nam về việc vận tải hàng hóa từ các nơi đến Hội-chợ hay là từ Hội-chợ về các nơi.

Trong thể lệ ấy có nói rằng những hàng hóa ở các nơi chở đến Hội-chợ hay từ Hội-chợ gửi đến các nơi, thì công-ty giảm tiền cước cho 50 o/o.

Hễ có giấy nhận thực của Hội-đồng tổ-chức Hội-chợ thì tại các ga sẽ cho phát vé nửa tiền.

Nhưng có ba hạng như sau này không được giảm giá :

1· Những giống vật lớn khác thường, thí dụ như loài voi v. v.

2· Những khí dụng, những sản vật to lớn quá cái khổ thường, hay là nặng quá 3000 kilogrammes.

3· Vàng bạc nén hay là vàng bạc đồng hay là đồ vàng bạc, đồ nữ trang, đồ thêu, đồ đen, các thứ đá quý, các đồ mỹ-nghệ như đồ đúc, đồ chạm, tượng, tranh vẽ.

Cuộc quyên tiền giúp kẻ bị nạn hỏa tai ở xóm chợ Đuổi. — Theo như lời bản-quán đã đăng luôn trong mấy số báo trước, nay quả có nhiều nhà từ thiện ở trong thành phố Hanoi ta bất cứ người Đại-pháp, người ngoại quốc hay là người bản xứ đều một lòng sốt sắng về việc cứu giúp kẻ bị nạn hỏa tai ở xóm chợ Đuổi. Nhiều ngài chẳng những đọc báo và xem mấy bức ảnh chụp những cái cảnh-tượng than lửa của bản-quán đã in trong một số báo từ khi mới xảy ra việc hỏa tai ấy mà thôi, lại còn thân hành đến tận nơi để quan-sát cái nông-nỗi đau đớn của bao nhiêu kẻ đang phải che mấy cái phên lồng chống mà ở, vợ chồng con cái cơm không có ăn, áo không có mặc. Trông cái cảnh đau đớn ấy ai là người có lòng thương nhân loại mà chẳng phải giọt lệ nhỏ sa. Bản-quán chắc rằng các ngài ở các tỉnh xa dẫu không đến tận nơi mà quan sát được nhưng nhìn mấy bức ảnh ấy cũng có thể tưởng-tượng ra cái đau-đớn của 164 nóc nhà ấy. Vậy các nhà từ-thiện nước ta, trông thấy đồng bào đang khốn khổ ở trong đống than lửa này, ai là kẻ cầm lòng cho đậu, thiết-tưởng các ngài cũng nên đem hết tài trí hoặc xin phép mở số, hoặc bày trò diễn kịch, v. v., để lấy tiền mà giúp những người bị nạn ấy như lời bản quán đã ước mong thì cái việc phúc đức ấy dẫu tô mấy pho tượng, đúc mấy quả chuông cũng không thể bằng được. Sáng hôm nay bản-quán có tiếp được các số tiền của những nhà có lòng từ thiện gửi đến, bản-quán xin kính đăng quí-tính đại-danh ra, sau này để các độc-giả biết. Rồi sau này sẽ đem số tiền ấy đệ-trình quan Đốc-lý Hanoi để ngài phân phát cho các người bị nạn.

Số tiền quyên xin đăng như sau này :

Mme Hưng-ký	10 p.
Mme V. Th.	20 p.
Mme Ẩn danh	5 p.
Mme Ngô-tử-Hạ	20 p.
Mme Cử Hoàng-thúc-Hội	20 p.
Melle Ng. thị Duệ	1 p.
M. Dương-trung Giao buôn bán ở phố hàng Đường số nhà 27	20 p.
M. Nguyễn-văn-Phẩm	2 p.
M. Trần-lê-Nhân	1 p.
M. Ng.-quang-Oánh	5 p.
M. Lê-văn-Tân	5 p.
M. Mạc-đình Tư	10 p.
M. Nguyễn-văn-Ngọc	5 p.
Trung-Bắc tân văn (Tòa báo và Nhà in)	50 p.
Cộng là	174 p.

* * *

Bữa trước được tin rằng quan Đốc-lý định trợ cấp cho 81 gia-chủ mỗi chủ độ 40 p. Nếu quả vậy thì e rằng ơn trên không được thấm khắp chăng, nên chiều hôm nay, trong khi bản quán quản-lý đến yết kiến quan Đốc-lý, nhân có hỏi ngài việc phân phát tiền cứu trợ ngài định thế nào thì ngài có dạy rằng số 81 ấy là 81 gia-chủ, mà nhiều người có nhà lại cho thuê chứ không ở, nên nay còn phải tra xét tên những chủ thuê và xét xem mỗi người tổn thiệt nhiều ít thế nào, sau này mới có thể ấn định việc ấy được, chứ không phải nhất định trợ cấp cho 81 gia-chủ.

Quan Đốc-lý định như thế, thực là chu đáo lắm.

XIN CHÚ Ý

Các ngài bán Trái-phiếu muốn được giá cao. Xin chiếu cố đến hỏi tôi tại số 17 phố hàng Giấy (rue du Papier) Hanoi, tính cao hơn mọi nơi một đôi giá, để khỏi thiệt thòi.

3232 Lê-sinh-Cảnh cẩn bạch.

Cuộc đấu xảo Marseille. — Ngày thứ hai 29 Mai, hồi 10 giờ, có 60 người vũ-nữ Cao-mên đã đi xe hỏa từ Marseille đến Paris, để dự cuộc khiêu-vũ thuộc-địa tại nhà nhạc kịch *Opéra*. Cùng chuyến xe-hỏa ấy lại có cả một nửa tiểu-liên-đội tập-binh của thuộc địa cũng đi Paris nữa. Khi bọn vũ nữ và tập binh đến nơi, công-chúng đến xem đông lắm. Ai nấy trông thấy đều hoan hô một cách rất nhiệt-thành sẵng sốt. M. Lalouy, tổng-thư-ký nhà nhạc kịch *Opéra* có ra ga đón. Ngày thứ ba 30 Mars, thì bọn vũ-nữ tập múa tại nhà nhạc kịch, buổi tối hôm ấy thì dự cuộc khiêu-vũ thuộc-địa.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

V 65

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)
tức là truyện
(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

Nhà vua nóng ruột quá, xo vai ra bộ không tin. *Đạt-ta nhan* cứ tự-nhiên mà nói :

— Ngu-thần bắt được y ở lối đi *Nữu-cát sơn*, điệu đến đây dâng Hoàng thượng.

Nhà vua tưởng chừng như nghe một câu chuyện quái-thuật, dường như ửa giận mà hỏi to rằng :

— Tướng-quân điệu y đến cho ta?

Đạt-ta nhan vẫn cứ một giọng ấy mà rằng :

— Phải, tâu Hoàng thượng, ngu-thần điệu y đến đây. Y ở ngoài kia, nằm trong một cái hòm lớn, có lỗ thủng để thông hơi?

Trời ơi!

— Ô! Xin Hoàng-thượng cứ an tâm, ngu-thần đã hết lòng săn sóc đến y. Vậy nên y đến đây vẫn được lành mạnh như thường. Nay ngu-thần chỉ còn chờ lệnh chỉ của Hoàng-thượng để dẫn y vào bệ kiến Hoàng-thượng hay vứt y xuống bể đó thôi.

Vua *Sắc-lê* đệ-nhị lại nói :

— Ô! Trời ơi! Trời ơi! Tướng-quân nói thật không? Tướng-quân không dùng cách chơi đùa nhảm mà rỡn ta đó chớ? Tướng-quân làm được một điều quá bạo đó ru? không có lẽ được!

Đạt-ta-nhan mở cửa sổ mà rằng :

— Xin Hoàng-thượng cho phép ngu thần mở cửa sổ này.

Nhà vua chưa kịp y lời tâu ấy, *Đạt-ta nhan* đã mở xong cửa sổ, rồi một tiếng còi đánh tai như xé óc mà kéo thật dài luôn ba hồi, rồi quay lại tâu rằng :

— Kia! chúng đang dẫn y đến ra mắt Hoàng-thượng đó.

Đạt-ta-nhan *đã sợ đặt tiền của Ba-lăng-sê và của mình mất cả vốn lẫn lãi*

Nhà vua không thể nào hết được ngạc nhiên. Khi thì cái bộ mặt tươi cười của nhà ngự-lâm pháo-thủ, khi thì nhìn ra ngoài cửa sổ tối tăm. Nhưng khi nhà vua hãy còn tâm thần bất định, thì đã thấy sáu người của *Đạt ta-nhan* khiêng vào trong nhà cái hòm hình dài, hiện đang đựng vận-mệnh của nước *Anh-cát-lợi* ở trong.

Trước khi xuất hành ở bến *La-Hay*, *Đạt-ta-nhan* đã thửa trong thành phố ấy một cái quan tài vừa dài vừa rộng, một người có thể nằm trong ấy được rộng rãi thảnh thơi. Dưới đáy và ở hai bên lại có căng nệm sạch sẽ. Cái áo quan ấy cũng hóa được ra một cái giường vừa êm vừa ấm, những khi sóng bể bập bềnh, cũng không đến nỗi vật vã người nằm trong phải đau đớn. Những lỗ hổng *Đạt-ta nhan* đã nói với nhà vua là những giống sắt làm ngang mặt người, những khe ấy lại khéo đặt để phòng khi hơi có tiếng kêu là bịt ngay đi được, có lẽ bịt được cả hơi thở của người nằm trong.

Đạt ta-nhan vẫn biết bọn thủy-thủ của mình và tù nhân của mình lắm, cho nên suốt trong lúc đi đường, *Đạt* vẫn e sợ có hai điều : một là sợ quan nguyên-súy ưa chết hơn là chịu giam cầm một cách lạ lùng như vậy, mà cố sức kêu gào cho kỳ đến ngạt hơi, hai là sợ những người canh giữ bị quan nguyên-súy hứa cho nhiều thứ đến nỗi xiêu lòng, bắt mình là *Đạt-ta-nhan* bỏ vào thay cho quan nguyên-súy. Bởi vậy nên *Đạt-ta-nhan* cứ ngồi bên cái hòm thân hai ngày hai đêm, thân dâng rượu thịt cho quan nguyên-súy, cố nói để quan nguyên súy chắc dạ rằng sau này cái số mệnh của quan nguyên-súy không đến nỗi nguy nan. Nhưng dẫu nói sao, *Môn-cơ* cũng quyết không nghe. Hai khẩu súng để trên bàn, cây gươm trần vỏ cũng làm cho *Đạt ta-nhan* được chắc dạ phía ngoài. Đến bến *Sĩ-xê-vê-ninh-ngân Đạt* công mới thật chắc dạ : những người của *Đạt* công vốn sợ lôi thôi với những quan chức trên bờ ấy lắm. *Đạt* công lại đã dụ được một người thủ túc làm phó-tướng tên gọi *Mân vinh*. Gã này không phải một gã tầm thường, mà có trách nhiệm rằng hơn hết thảy bọn kia. *Mân-vinh* theo phò *Đạt-ta-nhan* cốt mong nhờ vả về sau, bởi vậy dù chịu chết đâu còn hơn là trái lệnh của chủ-tướng truyền cho. Bởi vậy, khi bước chân lên mặt đất thì *Đạt-ta-nhan* giao ngay cho *Mân-vinh* cái hòm, để trông nom việc thở hơi của quan nguyên-súy. *Đạt-ta-nhan* lại truyền cả cho hắn, hễ nghe thấy ba hồi còi hiệu, thì cùng bảy người khiêng ngay cái hòm vào ta đã thấy viên phó-tướng làm theo lệnh ấy. Khi cái hòm đã khiêng vào đến trong nhà *Anh* hoàng, thì *Đạt-ta-nhan* cho những người của mình ra, mỉm cười một cách rất có duyên mà rằng :

— Các ông ơi, các ông đã giúp cho *Sắc-lê* đệ nhị Hoàng-đế một việc rất lớn; nội trong sáu tuần lễ nữa, Hoàng-thượng sẽ lên ngôi báu nước *Anh-cát-lợi*. Lương bổng của các ông sẽ gấp bộ phần, các ông hãy ra ngoài tàu mà đợi ta.

Mấy người kia nghe nói vậy thì mừng hởn hở mà đi ra, làm cho con chó cũng phải thất kinh hồn vía. *Đạt-ta-nhan* đã sai khiêng cái hòm vào đến tận phòng khánh đợi của nhà vua. *Đạt* mới khóa các cửa phòng ấy lại rất cẩn thận rồi mở cái hòm mà rằng :

— Bẩm quan nguyên-súy, ngu-hạ cam chịu tội xin tướng-công ân xá đi cho; ngu hạ đã biết cái cách cửa ngu-hạ này thật không xứng đáng với một con người cao quí như tướng-công đây. Nhưng ngu-hạ đã cần phải làm cho tướng-công ngỡ ngu-hạ là một kẻ thuyền chài. Vả, bên *Anh*-quốc cách vận tải lại khó khăn lắm lắm. Vậy ngu-hạ dám mong rằng tướng-công sẽ lượng dung vậy. Nhưng ở đây, tướng công đã được tự do mà đi đứng như thường.

Đạt-ta nhan nói vậy rồi cởi những dây trói bàn tay và cánh tay quan nguyên-súy. *Môn-cơ* đứng dậy rồi ngồi một cách điềm đạm như người đang chờ cái chết. *Đạt-ta-nhan* bấy giờ mới mở cửa phòng vua *Sắc-lê* đệ-nhị mà tâu rằng :

— Tâu Hoàng-thượng, đây là *Môn-cơ* tướng-quân, kẻ thù của Hoàng-thượng. Hạ thần đã hứa giúp Hoàng-thượng việc này, hạ-thần đã làm rồi, bây giờ Hoàng-thượng định bề nào xin phán-bảo đi cho.

Rồi quay lại nói với *Môn-cơ* rằng :

— *Môn-cơ* tướng-quân, tướng-quân hiện đứng trước *Sắc-lê* đệ-nhị *Anh-cát-lợi* quốc Hoàng-đế bệ hạ.

Môn-cơ ngước mắt nhìn thiên đế một cách lạnh lùng mà rằng :

— Ta không biết nước *Anh-cát-lợi* có vua nào cả; ở đây ta cũng không biết có một người nào xứng đáng được gọi là quí-phái cả. Vì có một tên thám tử vâng lệnh của vua *Sắc-lê* đệ-nhị sang mà đánh bẫy ta, ta vẫn ngờ là người lương-thiện. Ta sa vào cái bẫy đó, đó là một sự chẳng may cho ta...

(Còn nữa).

Ai có gấy quốc-trái bất cứ năm nào, hay gấy trái-phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long. ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chậm-chước theo thời-giờ mà bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì mà không có chỗ bán, xin mời đến hỏi hoặc viết thư đến hiệu nào hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2684 cẩn-bạch.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau nguyc, phải nặng hơi, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chất nào cả: nay hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải chứng lao, suy tổi khuyến nên người sắp muốn ngày đi.

Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhuyễn tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nhà có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái vào 01, gấy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nên các người không muốn giống Nam-Việt bao nhiêu đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 54 *Paul-Bert Hanoi* mà tôi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào, sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, nồng một lọ, thì ít lấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá mỗi chai là . . . . 2$25

SỔ GAN CẢ THỦ
Một chai . . . . . 12$00
Bộ 6 đến 12 $ 60 (tùy theo giá kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai . . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4$.45
Bộ 6 $70 đến 0$80
Sáu lọ. . . . . 2$ 50
Bộ 5$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11$.60
Bộ 1$80 đến 1$90

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11$.40
Bộ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTICHIPPES
Trị bệnh sốt rét, ngã nước, cảm gió, giập bệnh cảm về mùa lạnh thuốc gì hay bằng thuốc này. Đã là bệnh giập nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bảo-hiệu mua 5 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ta, cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 2 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng rồi ở người cho nóng đầu thì nhỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo chế MONTÈS, 54 phố Paul-Bert, Hanoi

Việc vệ-sinh ở chốn thôn-quê. — Ngày hôm qua, quan Toàn-quyền Baudoin có thông tư cho các quan thủ-hiến Nam-kỳ, Bắc-kỳ, Trung-kỳ; Cao-mên, Ai-lao và Quảng-châu-loan một tờ thông-tri về việc vệ-sinh ở nơi thôn-quê, nhất là về việc trừ bệnh sốt rét rừng.

Trong tờ thông-tri ấy ngài có nhắc đến tờ thông-tri ngày 29 Août 1921 của quan Toàn-quyền Long về việc ấy, sau ngài thấy công việc của phái-bộ Vệ-sinh ở Thanh-hóa đã làm được ít lâu nay, sau càng ngài có dặn các quan thủ-hiến nên trù tính mọi việc để làm việc ấy.

Tiên đồng mới. — Sáng hôm nay tại có 6.015.000 đồng tiền mới đến tại tòa Bắc-lý. Có lẽ chiều hôm nay đã có thể đổi được.

Tại phủ Thống-sứ. — M. Blanchard, quan Cai-trí chánh phòng hạng nhì, trước là a cai phòng ba, nay đổi sang coi phòng tư ở phủ Thống sứ.

M. Giaccobi (Domin que) lục-sự, kế toán hạng ba về ngạch Đề-lao, trước tòng-sự nhà pha Hanoi, nay về quyền quan Chánh-tòa ba phủ Thống-sứ cũ-dụng.

AI MUỐN MUA NHÀ

Có một cái nhà gạch và một cái nhà lá số *18 phố Ải-mộ GIA-LÂM*. Ở đằng sau có vườn. Ông bà nào muốn mua, xin mới đến số nhà 20 ở phố ấy mà hỏi.

3290

Thi tốt-nghiệp trường Thái Y. — Trong kỳ thi tốt-nghiệp trường thuốc vừa rồi, có ba sinh-viên được thi-đỗ:

Hạng nhất:
MM. Ng-v-Du Ng-v-Ngọc, Wong.

Bản-quán có lời mừng các ông tân khoa.

Thăng thưởng trong ngạch Thương chính (*tiếp theo*)

Ngạch dưới

Lên chức chánh thị-dịch:
M. Lê-v-Hai (Nam-kỳ).

Lên chức quản hạng nhất:
MM. Ng-v-Chất, (Trung-kỳ ; Trần-văn-Tư (Hà-nội).

Lên chức quản hạng nhì:
MM. Doãn-kim-Chung, (Nam-kỳ) Ng-v-Thuần, (Bắc-kỳ); Ng-v-Xuân, (Hà-nội).

Lên chức phó quản hạng nhất:
MM. Ng-v-Hon, (Cao-miên); Vũ-thái-Hồ, (Bắc-kỳ); Huỳnh-tấn-Phát (Nam-kỳ).

Lên chức phó quản hạng nhì:
MM. Ng-văn-Rục, (Bắc kỳ); Lê-v Lem, (Trung-kỳ); Ng-v-Chơn, (Nam-kỳ) Phạm-đình-Vượng, Lý-ngọc-Canh, (Hanoi); Trần-v-Khiêm, (Bắc-kỳ). Ng-v-Hạ, Hoàng-tích-Xuân, (Hanoi) Dương-v-Can, (Trung-kỳ).

Lên chức thị dịch hạng nhất:
MM. Trần-v-Nghi (Trung kỳ); Ng-v-Bông, (Nam kỳ); Ng-v Kích (Bắc-kỳ); Trần-đình-Chinh, Ng-v-Bộ, Lê-quang-Hoặc (Trung-kỳ); Ng-văn-Huỳnh, (Bắc-kỳ); Hoàng-v-Tòng, (Hanoi); Ng-v-Thanh (Trung-kỳ Trần-v-Xuyên (Hanoi).

Lên chức thị dịch hạng nhì:
Mlle Phạm-thị-Phiên, (Nam-kỳ) Buôn-triều Phương Phạm-v-Bá, Trần-v-Tích, Lê-v-Tư, Ng-v-Rậu, Trịnh-v-Hanh, (Bắc-kỳ) Ng-v-Long (Trung kỳ).

Lên chức thị dịch hạng ba:
MM. Ng-tiến-Dung, Chu-văn-Phú, (Bắc-kỳ); Trần-v-Nhọc, (Nam-kỳ); Bùi-văn-Bảo, (Bắc-kỳ); Ng-v-Thọ (Nam-kỳ); Lưu-v-hương, (Bắc-kỳ); Võ-đăng-Lịch (Trung-kỳ); Ng-v-Bởi, (Bắc-kỳ) Kéal-Doul, (Cao-miên); Đỗ-Bích, (Hanoi); Ng-v-Nhật, (Nam-kỳ) Ng-v-Ba, Hồ-như-Tuấn, (Bắc-kỳ); Ng-văn-Nhung, (Nam-kỳ); Su-phong-Soi, (Bắc-kỳ).

Lên chức thị dịch hạng tư:
MM. Trần-v-Tiếp, Đặng-đình-Phú Bùi-hoàng-Độ, Dương-v-Thu, Bắc-kỳ); Nguyễn-văn-Thuận, (Nam-kỳ); Nguyễn-v-Tin, (Bắc-kỳ); Phan văn-Bảo, (Nam-kỳ); Huỳnh-bá-Nội (Trung-kỳ); Lâm-quang-Minh (Trung-kỳ); Ng-v-Thốc, Phạm-hữu-Lân (Bắc-kỳ); Võ-văn-Kha, (Nam-kỳ); Kahe, (Cao-mên); Ng-v-Bình, (Bắc-kỳ); Ng-v-Long Phạm-v-Bát, Trần-v-Ri. (Bắc-kỳ); Ngô-ngọc-Tiến (Nam-kỳ); Trần-v-Phúc. (Trung-kỳ); Ng văn-Trung (Hanoi).

Lên chức garde hạng nhất:
MM. Đỗ-văn-Bát, Ng-công-Huệ (Bắc-kỳ); Lê-v-Nhung, Ng-v-Ký (Nam-kỳ) Hà-đức-Liệu, (Trung-kỳ).

Lên chức garde hạng nhì:
MM. Ng-đình Ung Bùi-xuân-Sinh, (Bắc-kỳ); Ng-v-Giam, (Nam-kỳ ; Lê-v-Am (Trung-kỳ); Mai-xuân-Lan, (Bắc-kỳ); Trương-v-Phương Trần-văn-Hương, Ng-si-Lương, (Hanoi) Huỳnh bá Bình, (Nam kỳ) Lê-văn-Duyên, (Hanoi)

Ngạch học-chính. — M. Ng-văn-Trạch, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ-giáo tập sự kể từ ngày nhận việc trở đi.

Ngạch thư-ký. — M Ng v-Khánh thư ký hạng năm ở tòa Sứ Lai-châu nay đã ra ngoại hạng và sung vào chức lụ-sự tại tòa án đệ nhị cấp đạo quan binh thứ tư thay M. Hoàng-ngọc-Chi.

Ngạch khán hộ — M Ng-đăng Dăng, khán hộ thượng hạng hạng tư ở Lạng-sơn, nay đổi ở Bắc-ninh.

Cô khán hộ thường hạng hạng nhất Trịnh thị Loan ở Phú-thọ, nay đổi về nhà thương Bảo-hộ Hanoi. — Cô Trương-thị-Sâm ở nhà thương Bảo-hộ Hanoi lên thay.

Tiền tuất quả — Cấp 5$ tiền tử tuất, gạo cho Lưu-tiến-Miện, là con M. Lưu tiến-Nghiễm, bản âm-viện Biên-ba 8.2) người thừa phái hạng ba huyện Duyên-hà (Thái bình) tạ thế ngày 12 Juin 1922.

Quan Bốc-sư Bi-cơ-man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh:

Bệ sinh, chứng bệnh đàn-bà, cung con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da, cùng nhiều các thứ bệnh khác, rất nặn..

**Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia long số nhà 33 Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói sẽ 511.*

3647

BÁN NHÀ

Bán một cái nhà ở Đồ-sơn, có đủ cả các đồ dùng như là giường ghế, tủ, cốc, bát đĩa, vân vân.

Hỏi tại bản-quán.

3285

Cái tội lừa người. — Đỗ-v-Sử 23 tuổi, ở đường Armand Rousseau, số 92 vì tội lừa 300 p. của Ng văn-Xuyên ở số 9 ngõ 3 nhà-thờ, nên đã bị bắt.

Vì tội đa đảng. Trần văn-Sông 38 tuổi, vô gia cư vô nghề nghiệp vì tội đa đảng nên đã bị bắt.

Cái tội đánh người. — Ng-đình-Trích 18 tuổi, làm bưởng ở ô Cầu-giấy, vì tội có ý đánh người phải phố 3 tháng nay đã bị bắt.

Chết chẹt xe lửa. — Chiều theo lệnh của quan Chưởng lý, nay đương xét về việc người đàn bà bị chết chẹt xe lửa ngày 19 Juin vừa rồi ở km 41 — 600 (đường Hanoi — Lao-kay)

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cuộc sổ số giúp xã Chavigneon. — Cuộc sổ số giúp xã Chavigneon, nay mở đã được 8 tháng, mà những người trúng số nhiều người không đến lĩnh về. Nay các lộ lý đem bao được 800 p. đã nộp tại nhà Ngân-hàng Đông-pháp để giúp cho xã Chavigeon.

PHÚ-BOAN

Hỏa tai. — Hồi 10 giờ đêm hôm 4 Juillet phát hỏa tại làng Hữu đô, cháy mất 12 cái nhà là của 8 chủ, liền lụn nhà M. cả Duy bốc lên, rồi cháy lan ra các nhà khác. Sự thiệt hại độ 7, 8 ngàn đồng, cũng may không hại đến nhân mạng. Dân làng cũng hết lòng chữa, song không thể lại được cũng vì không có những đồ để cứu hỏa nên mới cháy hại thế.

Ước xe quan sở tại sức cho các làng đắp phải sửa những đò để cứu hỏa thì sau này họa may mới có thể tránh được sự thiệt-hại gớm ghê đó.

Trần-ngọc-Phan, lại cáo

SƠN-TÂY

Lễ gắn Bắc-đẩu hạ tinh — Nhân lời bản quán đã đăng báo hôm thứ hai vừa rồi, sáng hôm thứ tư, hồi 8 giờ sáng thì quan Thống-sứ cùng quan thủ-kỳ riêng của ngài là M. Masan đi ô-tô lên đến dinh quan Chánh có một toán lính khố xanh bồng súng chào. Trước cửa tòa Sứ có dựng một cái rạp kết hoa lá và cắm cờ tam tài, đã các quí quan ngồi. — Lúc quan Thống-sứ ra gắn Bắc-đẩu bội-tinh cho quan Tuần-phủ thì có quan chánh-sở Lachaud, quan ba Carbonel, quan bát Vrinat ở Bonet chế đồn-điền, là những ông đã có Bắc-đẩu bội-tinh rồi đều đứng sau quan tuần-phủ để bộ lễ Xong rồi quan Chánh có mời tri quan Thống-sứ, Đến gần 9 giờ thì quan Thống-sứ lên ô-tô về Hanoi. Chiều hôm ấy, quan Chánh có làm tiệc mừng quan Tuần, và tiệc ấy mời những ông đã có Bắc-đẩu bội tinh cả

Đến thứ bảy và chủ nhật này thì quan Tuần cũng nhân việc vui mừng được rõ rệt bội-tinh, có mở tiệc-mới tết cả qui-quan và Nam quan

Cái nạn ô tô. — Chiều hôm 2 Juillet có một cô ô tô trong có hai người lấy và hai bà đàm ngồi, đi đến đầu cầu Phùng về bên tỉnh Hà đông thì có phải một bà lão, bế lên ô-tô mang về nhà thương Sơn tây, sáng hôm sau lại phải cho xuất Hanoi để cưa chân vì gẫy một chân. Xem chừng bà lão ấy bị thương cũng nặng, không biết có khỏi không

PHÚ-THỌ

Chết nghẹn. — Hôm 2 Juillet ở làng Phú-sơn thuộc huyện Kim-bảng có một đứa con gái bế em đi chơi, trèo lên cây bì bứt bì xanh cho em chơi em nuốt phải một quả bì xanh nghẹn nằm chết quay ngay ra đấy. Khi người nhà đổ ra thì đã không thể cứu lại được.

Ngộ giết — Đêm hôm 2 Juillet một người dân ông ở Bảo-thọn đêm ra xản vác mệng bị ngộ giết nằm quay ra đấy, mãi đến sáng mấy có người biết khênh vào trong nhà thì đã cứng khẳn người nhà cứ đang chay chữa, chưa trông tành mệnh ra sao.

CÁO-BẠCH

Tôi là Hiệu Tường Lay-Vonne-Hi gco tới kính-báo để các ngài biết: hiện tôi đã bán cho Hội Ích-hữu thương-xã, hai bộ giao nhận toàn hồ cả rồi từ tháng mới Juliet mà đi, các ngài có đặt hàng hay là mua bán hàng gì thì về Hội Ích-hữu-tương-tế giao thiệp với nhau mà thôi, còn như các ngài nào có bán chịu hàng gì cho Taifong-Lay-Quang Hing thì xin đem facture đến lấy tiền trong hạn 10 ngày thì thôi, không có ở hiệu Taifong nữa.

3315

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LÀ COMPOSITION FRANÇAISE
aux examens franco-annamites
của M. L. HOULLIER
Giáo-sư trường Bưởi soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán
Giá mỗi quyển. . . . . 0 : 80
Tiền cước mỗi quyển. . . 0 . 12

Ai ở xa, xin viết thư về cho ông BÙI-XUÂN-THANH
61-63 Rue du Coton, Hanoi.

HOÀN-VÂN

Tự thanh về hiệu và tế hoàn thần
[illegible]
Mục về xong máy thứ tranh
TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương về sơn vào kiểu tối mới.

Sản hiệu có sẵn nhiều thứ tranh thủy mạc và thuốc theo lối mới trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua muốn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoàn Văn hiệu
11, Phố hàng Đồng, Ha. oi

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán xuất nợ mục này, để đăng những lời bố cáo về việc riêng, giá đăng bảo thì tùy việc, đã có thỏa thuận, những việc đăng ở mục này, ai có tin, người ấy nhận trách nhiệm, chớ bản quán không hỏi; tiếp-tin thư nào cả.

Chúng tôi là cổ-đông Hội Ích-Hữu-Thương-Xã ở tỉnh Hà-nội có kể đã cáo cho các ông cổ-đông hội Ích-Hữu-Thương-Xã hiểu: chúng tôi có bắt được nhiều giấy của các bạn cổ-đông các tỉnh gửi về cho chúng tôi đều là những cái giấy nặc-danh của những kẻ ghen ghét mà phần-đối hội Ích-Hữu-Thương-Xã, dưới lại ký tên là cổ-đông Hanoi, nói xấu Hội-đồng kiểm soát, ông chủ-nhiệm cũ và ông chủ-nhiệm mới v. v. có can-thiệp đến nghĩa-vụ công-ích. Nay cứ sự công-bằng bộc-bạch để các ngài rõ. Hội Ích-Hữu-Thương-Xã từ khi ông chủ-nhiệm mới là ông Trần-quang-Huy nhận chức thời chẳng-chỉnh các công việc đã đạt tới các mục-đích, nhà in đã mua xong, biển Ích-Hữu-Thương-Xã treo ở số 45 phố hàng Bồ công-chúng đều chú-mục, tòa tu-thư đã có các quan Đại-thần chấm-chương, hàng sách đã mở rồi. Thật là có vẻ hưng-thịnh lắm. Hiện thời ai ai cũng đều biết cả. Những lời các kẻ tiểu-nhân gửi đi các cổ-đông các tỉnh thực không đúng với sự thực chút nào cả Những thư phản-đối về việc ấy từ nay về sau nếu có nhỡ ký phản-minh thời mới là đích-đáng, còn nặc-danh đều là thô-đoạn hèn-mạt cả, xin các ngài đừng tin mà mang tiếng cổ-đông Hanoi chúng tôi

Nay kính cáo
Cổ-đông Hanoi

Bây giờ chúng tôi xem *Trung-Bắc* và *Thực Nghiệp* mới biết có lời bố-cáo ký tên Hà-đức-Phong nói không nhận chức Phó chủ-nhiệm Bản-xã bao giờ v.v. thực lấy làm ngạc-nhiên, vì tin ấy là không thực. Bởi vì nhờ Cụ Thượng Phạm-văn-Thụ dẫn cử ông Hà-đức-Phong vào làm phó chủ-nhiệm của Bản-xã, khi nhận chức, ông ký nhận ngay 80 cổ-phần 2000 p. 00. Bản-xã có lập tiệc trà hoan nghênh, ông đã kể các công-nghiệp của ông làm ở Thái-bình ra cho bản-xã làm diễn-thuyết tuyên-bố với xã-hội đã đăng cả ở *Hữu-Thanh*. Giữa tiệc trà, ông tuyên ngôn hết lòng giúp việc Bản-xã. Tiệc trà tan, đứng ra chụp ảnh với đông nhân của Bản-xã, lại có chụp riêng ảnh với các nhà trí-sự của Bản-xã nữa, chứng có rõ là hiển nhiên như vậy. Mới rồi ông Hà-đức-Phong vừa xin phép Bản-xã chủ-nhiệm đi cổ-động lấy thêm cổ-phần và rủ người mua báo *Hữu-Thanh*, hiện vẫn còn là người của Bản-xã, có đưa những lời bá cáo lấy vậy thực tên Hà-đức-Phong ký ở mấy tờ báo đó là trộng danh với ông Hà-đức-Phong của cụ Thượng Phạm-văn-Thụ dẫn cử cho Bản-xã vậy Vì có lẽ nào ông Hà-đức-Phong nay đâu lại có ngu dại gì mà đi đăng những lời bá-cáo vô-vị như vậy Xin các ngài biết cho

Ích-Hữu Thư-Xã

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Kẻ nào ông mua bán khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán 0 p 1 giấy cước kèm, nhưng tại thì cần thì hiểu rõ rằng vào đây, và gửi thêm hai hào (0$20) bằng tem cũng được, để chỉ tiền giấy quản hành.

Bỏ ai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN
Y khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường thụ độ ngã ông Bác-đầu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said ái cập Hué
Ngoại khoa, bộ-sinh, chẩn mạch và các thứ bệnh lậu. Bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại SỞ ĐÈN GIA-LỘC, 53.
KHÁM BỆNH : GIỜ 9 đến một giờ
3013

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN NHIÊN 祭

Tối thứ năm:
THƯ-QUÁN HỘI
LƯƠNG-DUYÊN

Xem tích này mới biết những tay bảo-kiệt, lắm khi duyên gặp gỡ thực là lạ lùng. Vũ-sinh ro tay cứu giúp; anh em Bích-ngọc thực là xuất ư cổ tình thế mà đẻ đâu duyên trời trước định, hai người thực nỗ thờ một anh-hùng. Trong khi gặp gỡ, lắm sự kỳ khôi, kẻ bắt thần cũng khán đường là hết.

Tối thứ sáu:
TRINH-PHỤ

Vai Trinh-phụ trong tích này sánh nợ lắm nỗi nàn thơ. Vì lại có lẽ chi nghề diễn kịch hễ càng gặp những sơi sầu thảm bao nhiêu thì lại càng phải lựa cắt ra tỏ điểm cho thêm hay ra bấy nhiêu.

Khác trước

Bến tối chủ nhật này lại diễn một tích hát chèo rất hay diễn theo lối cổ, không dùng tranh cảnh. Vậy xin nhắc trước để liệt-quí tường, kẻo liệt-quí lại gửi thư trách móc như buổi diễn tích (Thị-kính) tháng trước.

CINÉMA PALACE

(*Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert*)

Tuần lễ từ thứ tư 5 đến thứ ba 11 Juillet 1922

Ba buổi hay ngày thứ năm, thứ sáu, thứ bảy chớp tối 8 giờ chiếu, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

AMOUR EN VITESSE ET ÉMOTION
Bài tình

Rất hay! Rất lạ!
QUANG-MINH HOÀNG-HẬU
REINE LUMIÈRE
Thiên thứ hai
Nghỉ

ĐỂ CHO DON CARLOS LÊN NGÔI
MỘT HỒI THỨ IV, V và VI

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiếu thứ bảy

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài được biết rằng nhiều những số tiền quá nhỏ hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-poste), chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trở lên, timbres xin gửi bằng tem giám thư (timbres-postes), từ thứ 0$.10 (0$10) trở xuống, chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension

華 PAO-VA 寶
發八廿牌門前洋行門河京東

Làm và bán đủ các đồ vàng, bạc, như: vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bản các đồ ngọc và hạt chân rất quí ở bên Tàu tải sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhờn-kính, v. v.... Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến:

Phố hàng Bồ, số 28 — Hanoi

Đọc Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) cảng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ "Kho Sách Xưa Quán Ven Đường"
Từ rofilms của Cornell

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 6 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 95
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 95

Tàu tới tàu đi

Tàu *Orénoque* ở Saigon sẽ đi Haiphong ngày 4 Juillet hồi 7 giờ.

Tàu *Commandant Dorise* sẽ tới Haiphong ngày 9 Juillet.

Tàu *Ambolse* ở Marseille đã đi Đông-Pháp và Nhật-bản ngày 16 Juin

Tàu *Linois* ở Marseille đã đi Đông-pháp ngày 25 Juin.

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Commissaire Pierre Lecoq* sẽ tới Haiphong ngày 12 Août.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy cái đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54. Rue Paul Bert, Hanoi.

Chúng a nên lại cửa hàng này ma sắm đồ gỗ nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp lắm và hạ hơn cả.

Cửa hàng tôi chuyên bán đồng thời có nhiều mẫu đồ gỗ rất đẹt đã coi và bán giá phải chăng, có in cả catalogue theo như lối bên quý quốc vẫn gửi sang bên này để hiếu các quý khách ở xa gần muốn đặng đến kiểu xem thì cho người nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiện định theo cả timbre làm tiền phí tổn gửi để biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
16, Rue Pellonnean tức là phố Lò-rỡ, Hanoi
Téléphone 216 2021

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres poste)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những liền đôi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

SỞ BINH LƯƠNG COI CÁC ĐẠO BINH THUỘC ĐỊA
Phòng Phó binh-lương thứ ba
Hanoi

Yết-thị gọi đấu giá

Đến ngày 18 Juillet 1922, hồi 10 giờ sáng, quan Phó-binh-lương thứ ba (đường Carnot Hanoi) sẽ nhận giấy đấu giá bỏ vào phong bì dán kín để đấu giá lấy những thứ cần dùng cho kho Chánh y-phục tại Hanoi.

Tiền ký-quĩ tạm. . . 50$00

Ai muốn hỏi hạn điều gì và xem sổ điều lệ về việc thầu này thì cứ đến hỏi:

Ở Hanoi, phòng Phó-binh-lương thứ ba và kho Chánh y-phục;

Ở Haiphong, ngay sở Phó binh-lương. 2044

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin cáo nghi mua báo khi có việc gì viết thư đổi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở bì gửi giấy giá ấy, để cho người làm đỡ tìm kiếm. Kẻo cái nghi thường hay lỡ làm vẫn tắt, hoặc thêm quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết số mà trả lời.

SỞ BINH-LƯƠNG COI CÁC ĐẠO BINH THUỘC-ĐỊA
Phòng Phó binh-lương thứ ba
Hanoi

Yết-thị gọi đấu giá

Đến ngày 26 Juillet 1922, hồi 10 giờ sáng quan Phó-binh-lương thứ ba (đường Carnot, Hanoi) sẽ nhận giấy đấu giá bỏ vào phong bì dán kín để đấu giá về sự mấy mặc các thứ cần dùng cho kho Chánh y-phục tại Hanoi.

Những đơn xin phép dự thầu phải để trình phòng Phó binh-lương kể ở trên này, trước ngày 18 Juillet.

Tiền ký-quĩ tạm. . . 80 p. 00

Ai muốn hỏi hạn điều gì và xem sổ điều lệ về việc thầu này thì cứ đến hỏi:

Ở Hanoi, phòng Phó-binh-lương thứ ba và kho Chánh y-phục;

Ở Haiphong, ngay sở Phó-binh-lương. 2044

LỆ MUA BÁO

Khi nhắc lại đề các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các lịch-sự ông nào mua thì gửi tiền cho ho không có tiền gửi thơ thấy mua thì bản-quán không trả lời. ❧ Mua báo thì tính từ đầu hoặc mùa mới tháng tây trở đi mua gọn.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Thuốc hiệu mới ra. Muốn dùng thuốc này phải mua đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « RÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc rất hay, làm thuốc bổ máu. Không muốn tiêm thuốc thì dùng thuốc này cũng hay lắm.

Máy thứ bán-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho gà SIROP PECTORAL đặc-cổ sẵn-mãi.
Thuốc tán chỉ người lớn đang được thời

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 60 lọ 30 viên
thuốc tiêm = 3 $ 00 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets chữa-lậu-tiêm và thụt thuốc bleuhartcide của Bản hiệu mới chữa khỏi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người lắm rồi.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị rất hay các bệnh đau nhức, kinh nguyệt không đều, hay là khi kinh chưa đến đã ra trước, hay là trong khi sắp đến kinh thấy bụng đau, hông nhức, lưng mỏi, bắp đùi, bắp chân đau nhức, trong mình đi hay

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÓ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh nhãn LUMIÈRE và JOUGLA và giấy ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán chịu và bán bạc kín

Bán cất và bán lẻ

• THUỐC DÉRÉ •
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay cả. Dùng thuốc này thì thì nên uống thuốc này cho hết nọc. Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi bệnh được: Thuốc này rất hay, rất quí, có chữa, bệnh đến nỗi kinh các lại bỏ cả cha người ra bệnh mà khỏi. Muốn dùng thuốc này trong khi thường thì nên mua một chai lớn, 0 $ 90 mà thôi.

NAM-ĐỊNH Tailleur

SUCCESSEUR NOUVEAUTÉS
4, Rue des Cantonnais
HANOI

Bản-hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây.
Dạ, vóc, nhiễu, sa tây, satin, delaine, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thứ gì, v. v.
Mới lại vải imperméable mùi cực đẹp, để may áo đi mưa.
2016

Nhà Bán đồ « TÂM TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thì bản-hiệu nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

BIỆU BÁY KÍNH VỆ-SINH

Bản-hiệu xin biếu các thứ kính vệ-sinh, là thứ cần dùng, các thứ kính thường mang, đủ các mẫu, kính đi đường, kính bụi, kính khói, và đeo trong khi nhổ mạ, kính đi xe hơi, máy bay, nhẹ lắm, kính đi xe đạp, kính chiếu có đèn, xem sách nhỏ, kính đã có riêng mắt, hay chuyên môn theo về nghề thợ kính, đề hầu bản các ngài.

LY SENG BAO dit CHÉONG HING
42, Phố hàng Đào Hanoi
2023

THÁI-HƯNG

21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các qui-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhất (Casques Fantaisie) các thứ mũ mềy (Chapeaux pliants), mũ feutres đủ các thứ mầu có khăn xếp nữa.

Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tỉnh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹn. Giá bán hạ hơn các nơi.

Bản-hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các qui-khách ở xa muốn mua hàng cứ bản-hiệu xin viết thư tại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao hàng (Contre Remboursement). Xin các qui-khách chiếu cố.

2028 **THÁI-HƯNG kính bạch.**

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui khách biết rằng chúng tôi thuộn bán chịu Phốt-phat (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song chúng các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin như là: đồ bán cầm nhà hoặc ruộng nương (Titres de propriété) phiếu (ou trat (Titres d'Empruni français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Empruni Indochinois) bản bản.

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chưng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở tháng số thì chỉ số ấy nếu trúng có phiếu đem gửi.

Những các lông đã cái tương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát thì muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2035

CHỮ MỚI ĐẾN!!!

Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối

Bản-quán lại có cả máy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi

Bản-quán lại có cả máy chụp ảnh để in nữa.

Bản-quán lại có cả các thứ máy đúc chonés chì nữa.

Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.

Kính cáo,
VĨNH-THÀNH ẤN-QUÁN

No 121

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Ngày hôm ấy, cha con *Hoàng phủ-kính* đến tạ ơn quan Tổng binh *Ân-diệu-tiên*, vì đã có lòng tốt mà tiếp đãi *Doãn* phu-nhân rất tử tế. *Doãn* phu-nhân trông thấy *Hoàng-phủ-kính*, vợ chồng nhìn nhau mà khóc, rồi kể lể những chuyện sau xưa.

Hoàng-phủ-kính truyền 4 tên gia-tướng sắp xe để sáng hôm sau đem quân hộ-tống *Doãn* phu-nhân về Kinh trước, hãy vào ở tạm tại nhà lệnh-đệ là ông *Doãn thượng-khanh*. Ngày hôm sau *Vương-thiêu-phủ* giao các chiến-thuyền cho *Bành-như-trạch* rồi đại binh trở về Kinh-địa.

Lại nói chuyện *Hàng hiệu* phi ngựa đi suốt ngày đêm, đến ngày 28 tháng 6 tới Kinh, đi thẳng vào tướng phủ. Vợ chồng *Lệ-minh-đường* đang cùng vợ chồng *Lương-giám* ngồi nói chuyện ở nhà trong, nữ-tỳ vào báo rằng:

— Quan Chinh-đông nguyên soái sai tướng tiên-phong là *Hàng-hiệu* về báo có việc cơ-mật.

Lệ-minh-đường truyền cho người nhà lui ra cả, rồi mời *Hàng-hiệu* vào. *Hàng-hiệu* liền quì xuống mà thưa rằng:

— Kẻ môn-sinh này xin cúi chào ân-sư!

Lệ minh đường đỡ dậy mà bảo rằng:

— Hà-tất tướng-quân lại thỏ-lễ quá như vậy! xin mời tướng-quân ngồi, có việc gì cứ nói.

Hàng-hiệu xin lỗi, rồi ngồi lánh ra một bên. *Lệ-minh-đường* hỏi rằng:

— Ngày nay tướng quân đã thắng trận thu quân về đó chứ?

Hàng-hiệu thấy *Lương* xoanh vâng-vẻ không ai, mới chắp tay vái mà thưa rằng:

— Hiện ngày nay đã ban-sư hồi triều rồi vậy.

Lệ-minh-đường nghe nói đã ban-sư, mừng rỡ không biết đường nào, vội-vàng hỏi:

— Làm thế nào mà chóng được như thế?

Hàng-hiệu mới thuật hết công-việc đầu đuôi *Hoàng-phủ-thiêu-hoa* thay họ đổi tên, và những tình hình trong khi giao-chiến cho *Lệ minh-đường* nghe. Lại thuật chuyện đang đêm bắt được phản-thư của *Lưu-tiệp* việc *Thân-pủ đạo-nhân* bị bắt, cùng *Hoàng-phủ-kính* và *Vệ hoán* đã được về.

Hàng hiệu đệ trình mấy lờ biểu tâu và một bức thư riêng. *Lệ-minh-đường* mở thư ra xem, nét mặt tươi cười hớ-hở mà bảo *Hàng-hiệu* rằng:

— Bọn tướng-quân ngày nay thật là lập nên một cái công-nghiệp lẫy-lừng lắm! Khi vào bệ-kiến chắc được bái tướng phong hầu. Đêm nay tướng quân hãy yên nghỉ tại đây, chờ tiết lộ cho người biết, sáng mai sẽ vào triều dâng biểu, khiến *Lưu tiệp* không kịp đề-phòng vậy.

Hàng-hiệu cảm tạ. *Lệ-minh-đường* sai người nhà đọn riêng một cái phòng cho *Hàng-hiệu* nằm và bày tiệc khoản đãi, rồi đứng dậy đem thư và biểu lại vào nhà trong. *Lương-giám* hỏi rằng:

— *Hàng-hiệu* về có việc gì thế?

Lệ-minh-đường đuổi người nhà lui ra cả, rồi đem bức thư để trình *Lương-giám* mà nói rằng:

— Xin cứ xem trong thư này, tự-khắc biết rõ.

Nàng *Tố-hoa* cũng vội-vàng chạy lại cùng vợ chồng *Lương-giám* cùng xem. Xem xong, ai nấy đều mừng-rỡ. *Cảnh* phu-nhân nói:

— Tô biểu này đáng lên thì cả nhà họ *Lưu* khó lòng giữ toàn được tính-mệnh. Mới trong 3 năm nay mà nhà suy nên thịnh, nhà thịnh phải suy, ngẫm-nghĩ thế-tình, khác nào như một trường xuân-mộng.

Nói xong, lại than thở ngắn-dài. *Lương giám* nói:

— Nhà họ *Lưu* tự mình tác-nghiệt, còn sống sao được!

Đêm hôm ấy, [illegible]-hoa chúc mừng *Lệ-minh-đường* và bảo rằng:

— Việc chung-thân của tiểu-thư ngày nay thật đã quyết định.

Lệ-minh-đường nói:

— Triều-đình đang trọng-dụng em ngày nay, em lại có công liền hiền, chắc hẳn được cao thăng quan chức, làm thế nào mà cải-trang cho được.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Bợi khi ban-sư về đây, bấy giờ sẽ thương-nghị.

Đến đầu canh 5, *Lệ-minh-đường* trở dậy, rủ *Hàng-hiệu* cùng vào triều. Một lúc nữa vua *Thành tôn* ra ngự triều, *Lệ-minh-đường* qui xuống tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! Kẻ hạ-thần khi trước tiến cử quan Chinh đông nguyên-soái *Vương-thiêu-phủ* đi đánh Phiên, nay đã được toàn thắng, có sai tướng Tả tiên-phong là *Hàng-hiệu* về dâng biểu ban-sư, hiện đang chực ở ngoài cửa Ngọ-môn, để đợi lệnh chỉ phán.

Vua *Thành tôn* truyền cho vào. *Hàng-hiệu* vào trước sân rồng, sụp-lạy mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! Kẻ hạ-thần là Chinh đông tả tiên-phong tên gọi *Hàng-hiệu*, phụng mệnh quan Chinh-đông nguyên-soái *Vương-thiêu-phủ* đem một đạo ban-sư biểu về dâng đề kính dâng ngự-lãm.

Vua *Thành-tôn* ngẫm nói hai chữ « *Ban sư* », liền tươi cười mà phán rằng:

— Bọn các ngươi đồng tâm hiệp lực, trừ được giặc Phiên, cái công ấy thật là to lắm!

Vua *Thành-tôn* mở tờ biểu ra xem, rồi mừng rỡ phán rằng:

— Ngày nay trẫm mới biết tài *Vương-thiêu-phủ*! Đem quân đi đánh Phiên, chưa đầy nửa năm mà đã được toàn-thắng. Bọ cũng là nhờ cái công tiến-hiền của quan Binh-bộ họ *Lệ* vậy.

Lệ-minh-đường qui xuống mà tâu rằng:

— Việc này là nhờ cái hồng-phúc của bệ-hạ và cái lòng trung-thành vị quốc của *Vương-thiêu-phủ*, lại được các tướng sĩ hiệp lực giúp cho, chứ kẻ hạ-thần có công-trạng gì!

Vua *Thành-tôn* nói:

— Nếu nhà-ngươi không tâu ra treo bảng cầu hiền, thì được *Vương-thiêu-phủ* làm nguyên soái thì khi nào lại chóng trừ được giặc Phiên như thế! Nhà-ngươi cần quá khiêm, nhưng trẫm tất phải gia quan tiến tước cho nhà-ngươi, để tỏ cái tài-năng của nhà-ngươi vậy.

Lệ minh đường lại xuống, *Hàng-hiệu* lại dâng biện-oan-biểu. rồi quì mà tâu rằng:

— *Vương-thiêu phủ* còn có một đạo biện oan-biểu để kính dâng ngự-lãm.

Vua *Thành-tôn* nghi-hoặc hỏi rằng:

— *Vương-thiêu-phủ* có sự oan-uổng gì đâu mà còn phải biện-bạch?

(Còn nữa).

Gérant l'imprimerie — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant NGUYỄN-VĂN-LUẬN